

ГАЛИНА ФЕДОРІВНА ЄМЕЛЬЯНОВА – ВИДАТНИЙ СОЦІАЛ-ГІГІЄНІСТ І ОРГАНІЗАТОР ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я (до 90-річчя від дня народження)

2011 рік був знаменним для кафедри соціальної медицини, організації та управління охроною здоров'я Дніпропетровської державної медичної академії: 1 серпня виповнилося 90 років від дня народження Ємельянової Галини Федорівни (1921–2003 рр.) – видатного організатора охорони здоров'я, засновника наукової школи соціал-гігієністів Дніпропетровщини, відомого педагога та громадського діяча.

Галина Федорівна народилася 1 серпня 1921 р. у м. Астрахані. У 1942 р. з відзнакою закінчила лікувальний факультет Астраханського медичного інституту. Спочатку працювала лікарем-терапевтом, а з 1943 р. – ординатором та завідувачем хірургічного відділення військового госпіталю. Військове минуле наклало відбиток на характер Галини Федорівни: оптимізм, життєлюбність, вміння вирішувати складні завдання – ці риси допомогли їй на життєвому і трудовому шляху.

На диво багато може зробити талановита людина з хорошою лікарською інтуїцією, вирішуючи завдання соціальної значущості. Після Великої Вітчизняної війни Г. Ф. Ємельянова очолила міський відділ охорони здоров'я м. Кривого Рогу, де всі її зусилля спрямовувалися на налагодження системи медичного обслуговування населення.

З 1957 р. її трудова діяльність була пов'язана з Дніпропетровською державною медичною академією. Протягом 33 років Галина Федорівна очолювала кафедру соціальної гігієни та організації охорони здоров'я, 9 (1962–1968) років працювала проректором з навчальної роботи. За її ініціативою значна увага в навчально-педагогічному процесі приділялася соціально-гігієнічній підготовці майбутніх лікарів, без якої, на її думку, «не може відбутися справжній лікар».

Професор Г. Ф. Ємельянова – учень і послідовник Ленінградської школи соціал-гігієністів. Розвиваючи ідеї своїх учителів та колег професорів С. Я. Фрейдліна, Г. Т. Чукмасової, академіків Ю. П. Лісичина, Б. Д. Петрова, власні наукові дослідження професор Г. Ф. Ємельянова присвятила соціально-гігієнічному дослідженню виробничого травматизму у гірничорудній промисловості Криворізького залізорудного басейну, розробці ефективних заходів щодо зниження травматизму, поліпшення його профілактики, впровадження нових форм медичного обслуговування робітників промислових підприємств, що лягло в основу її дисертацій – кандидатської (1961 р.) та докторської (1969 р.). Наукові праці професора Ємельянової мають велике медико-соціальне значення – впровадження результатів докторської дисертації Г. Ф. Ємельянової «Виробничий травматизм в гірничорудній промисловості (соціально-гігієнічне дослідження)» у практику дало змогу знизити рівень травматизму на виробництві, поліпшити здоров'я працівників.

Подальші наукові дослідження Галина Федорівна присвятила соціально-гігієнічному вивченню здоров'я населення інтенсивної промислової зони, оптимізації позалікарняної медичної допомоги населенню. Вивчення проблем організації диспансеризації на промислових підприємствах лягли в основу монографій та методичних рекомендацій: «Диспансеризація робочих промислових підприємств» (1983 р.), «Організація роботи цехів здоров'я на промислових підприємствах» (1984 р.), «Диспансеризація на промислових підприємствах» (1987 р.) та ін. Галина Федорівна Ємельянова – автор понад 170 наукових праць, зокрема, трьох монографій,

присвячених актуальним питанням соціальної медицини. Наукові роботи професора Г. Ф. Ємельянової, пронизані реалізмом і науковою новизною, принесли величезну користь на шляху збагачення теорії і практики соціальної медицини та організації охорони здоров'я.

Дослідження в галузі соціальної медицини в Радянському Союзі відрізнялися багатогранністю проблематики, академічними підходами і масштабністю. Ученим, які працюють у цій галузі, також були притаманні якості, що підкреслюють значущість і соціальну спрямованість науки, – широта поглядів, нестандартне аналітичне мислення, активна наукова, педагогічна та громадська діяльність. Усі ці якості якнайкраще були притаманні професору Г. Ф. Ємельянової, вона посіла одне з почесних місць у плеяді видатних соціал-гігієністів та організаторів охорони здоров'я радянського періоду.

Ім'я професора Галини Федорівни Ємельянової – відоме не лише в Україні, але й поза її межами. Галина Федорівна була учасником і делегатом 6 міжнародних конгресів, понад 20 все-союзних і республіканських з'їздів, на яких виступала з доповідями і в дискусіях. Вона неодноразово представляла радянську науку за кордоном – відвідала з науковими та творчими візитами Англію, Італію, Румунію, Болгарію та інші країни.

Професор Г. Ф. Ємельянова – людина багатогранного таланту. Неоціненним є її внесок у підготовку лікарів та організаторів охорони здоров'я. Галина Федорівна завжди керувалася принципом: «Любіть людину, яку навчаєте». Вона створила наукову школу соціал-гігієністів та організаторів охорони здоров'я. Учні Галини Федорівни – визначні організатори охорони здоров'я, керівники наукових підрозділів, завідувачі кафедр, науковці та просто талановиті лікарі. Під її керівництвом виконано і захищено 4 докторські і 36 кандидатських дисертацій.

За активної участі професора Г. Ф. Ємельянової створено навчально-науково-практичне об'єднання «Соціальна гігієна і організація охорони здоров'я», що об'єднувало зусилля вчених і практиків у справі охорони здоров'я населення Дніпропетровської області та підготовки медичних кадрів.

Лекторський талант Галини Федорівни запам'ятав кожен, хто хоч раз побував на її лекціях. Красива жінка з незабутньою акторською майстерністю привертала увагу слухачів не лише до проблем соціальної медицини, але й до питань історії, етики, літератури і мистецтва, залучаючи таким чином студентську молодь до світу високої духовності та культури.

Галина Федорівна проводила значну роботу щодо пропаганди серед населення досягнень охорони здоров'я та медицини. Творчою працею, готовністю надати допомогу, душевною щедрістю вона заслужила великого авторитету і визнання не тільки у науковій та медичній громадськості, але й у широких верств населення.

Особистість Галини Федорівни Ємельянової – багатогранна, як хороший діамант, що виблискує різними гранями характеру. Доброта, чуйність, милосердя, високий професіоналізм та широка ерудиція – далеко не повний перелік її позитивних якостей. Все її єство пронизане найвищою загальнолюдською культурою, чуйністю до інших, вмінням допомагати у вирішенні проблем. Вона нікому не відмовляла у пораді. Зовні спокійна, красива, не метушлива, однак дуже діяльна у роботі, активна у наукових дослідженнях, енергійна у громадських справах. Інтелект, що поєднувався з почуттям гумору і життєвою мудрістю, робив її образ дуже привабливим як для підростаючого покоління, так для практикуючих лікарів і колег.

У період роботи професором-консультантом кафедри (1988–1995 рр.) Галина Федорівна значну увагу приділяла підготовці молодих викладачів кафедри. Вона і на заслуженому відпочинку ні на хвилину не припиняла своєї діяльності. До неї по допомогу і за порадою приходили молоді вчені та організатори охорони здоров'я. Усі співробітники кафедри можуть сказати, що вони в певному сенсі є учнями Галини Федорівни.

Така людина, як Г. Ф. Ємельянова, не могла знаходитися на узбіччі громадського життя. Протягом майже 20 років вона очолювала Дніпропетровське обласне наукове товариство соціал-гігієністів та організаторів охорони здоров'я; була членом парткому інституту, партійного бюро факультету; членом правління Всесоюзного товариства істориків медицини; членом президії Придніпровського наукового центру АН УРСР, членом наукової ради з соціальної гігієни та організації охорони здоров'я при АМН СРСР, членом редакційної ради журналу «Советское здравоохранение»; депутатом Криворізької та Дніпропетровської міської ради народних депутатів, очолювала комісію з охорони здоров'я. На всіх цих ланках професійного і громадського життя показала себе як наполегливий працівник. За працьовитість,

чесність, справедливість, відповідальність, досвід, високий інтелектуальний рівень та вагомий внесок її поважали і цінували підлеглі, колеги та керівництво.

За особисті заслуги у підготовці наукових і лікарських кадрів, успіхи в педагогічній та науково-дослідній діяльності Г.Ф. Ємельяновій було присвоєно почесне звання «Заслужений працівник вищої школи УРСР», нагороджено орденом Трудового Червоного Прапора, шістьма медалями, знаком МОЗ СРСР «Відміннику охорони здоров'я», знаком Дніпропетровської міської ради «За вірну службу рідному місту». У 1995 р. Галині Федорівні вручено диплом почесного професора Дніпропетровської державної медичної академії.

Галина Федорівна залишиться серед нас назавжди такою чуйною, доброю, чарівною людиною, видатним вченим і вчителем. У 2003 р., після смерті, її ім'я присвоєно одній з аудиторій, де читаються лекції з соціальної медицини, організації охорони здоров'я та історії медицини. Під час лекцій на студентів з портрета завжди дивляться добрі й уважні очі Галини Федорівни Ємельянової, які випромінюють заряд позитивної енергії на добрі справи і служіння людям.

*В.М. Лехан, Л.В. Крячкова,
Е.В. Борвінко, О.П. Максименко,
М.І. Заярський, І.М. Кутузов*

ДО ВІДОМА КЕРІВНИКІВ ОРГАНІВ І ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 04.05.1993 р. №326 «Про концепцію побудови національної статистики України та Державну програму переходу на міжнародну систему обліку і статистики», рекомендації ВООЗ та наказу МОЗ України від 08.10.1998 р. №297 «Про перехід органів і закладів охорони здоров'я України на Міжнародну статистичну класифікацію хвороб і споріднених проблем охорони здоров'я десятого перегляду», у галузі охорони здоров'я використовується Міжнародна класифікація десятого перегляду (МКХ-10).

МКХ-10 підготовлено і видано Українським інститутом громадського здоров'я (тепер – ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України») (1998 р.) українською мовою, видання містить уточнення, які не порушують міжнародного статистичного зіставлення.

Оскільки ще не всі медичні заклади та підрозділи мають МКХ-10 і досі користуються МКХ-9, що вносить плутанину у статистичну облікову документацію щодо переліку діагнозів та синдромів захворювання, ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України» пропонує придбати видання МКХ-10 (3 томи), вартість якого становить 120 грн.

Довідки та замовлення за телефонами: **(044) 576-41-19, 576-41-09.**

Директор ДУ «Український інститут
стратегічних досліджень МОЗ України»

Г. О. Слабкий